

Nr 265.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående anslag för budgetåret 1946/47 till vissa ersättningar i anledning av olycksfall i arbete m. m.; given Stockholms slott den 3 maj 1946.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

Eije Mossberg.

Utdrag av protokollet över socialärenden, hållet inför Hans Maj:ts Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 3 maj 1946.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden WIGFORSS, SKÖLD, QUENSEL, GJÖRES, ERLANDER, DANIELSON, VOUGT, MYRDAL, ZETTERBERG, MOSSBERG.

Efter gemensam beredning med chefen för finansdepartementet anför t. f. chefen för socialdepartementet, statsrådet Mossberg.

I årets statsverksproposition har Kungl. Maj:t på hemställan av chefen för socialdepartementet, statsrådet Möller under femte huvudtiteln, punkterna 42—44, föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1946/47 beräkna

dels till livrätetillägg åt vissa livrätetagare enligt lagen den 5 juli 1901 angående ersättning för skada till följd av olycksfall i arbete ett förslagsanslag av 348 000 kronor,

dels till statsverket åliggande, av andra medel ej utgående ersättningar i anledning av olycksfall i arbete m. m. ett förslagsanslag av 3 300 000 kronor,

dels ock till bidrag till fiskares försäkring ett förslagsanslag av 160 000 kronor.

Anledningen till att nämnda anslag i statsverkspropositionen upptagits med allenast preliminärt beräknade belopp var, att socialvårdskommittén väntades inom kort avgiva förslag till vissa förbättringar av olycksfallsersättningar och att detta kunde komma att påverka ifrågavarande anslag.

Jag anhåller nu att till fortsatt behandling få upptaga berörda anslagsfrågor.

Med skrivelse den 21 februari 1946 har socialvårdskommittén avgivit förslag angående, såvitt i detta sammanhang är fråga, dels provisorisk höjning av vissa ersättningar enligt olycksfallsförsäkringslagen, dels fortsatt giltighet av gällande förordning angående dyrtidstillägg åt vissa ersättningstagare enligt olycksfallsförsäkringslagen m. m. Detta förslag har lagts till grund för proposition denna dag angående ändring av lagen den 17 juni 1916 (nr 235) om försäkring för olycksfall i arbete, m. m. Häri föreslagna ändringar i olycksfallsförsäkringslagen få ur anslagssynpunkt icke annan verkan än att de från anslaget till statsverket åliggande, av andra medel ej utgående ersättningar i anledning av olycksfall i arbete m. m. utgående ersättningarna dels åt arbetare, som skadas vid olycksfall i arbete för statens räkning, dels i anledning av kroppsskada, ådragen under tjänstgöring i civilförsvaret, förbättras under förutsättning att olycksfallet respektive kroppsskadan inträffat efter den 30 juni 1946. I propositionen föreslås vidare fortsatt giltighet till och med den 31 december 1947 av förordningen den 30 juni 1943 (nr 449) angående dyrtidstillägg åt vissa ersättningstagare enligt lagen om försäkring för olycksfall i arbete m. m. och förordningen den 19 maj 1944 (nr 237) angående dyrtidstillägg åt vissa livrätetagare enligt förordningen den 11 juni 1918 (nr 375) angående en särskild för fiskare avsedd försäkring mot skada till följd av olycksfall m. m.

Jag övergår här efter till frågan om medelsbehovet under förevarande anslag.

1:o) Livrätetillägg åt vissa livrätetagare enligt lagen den 5 juli 1901 angående ersättning för skada till följd av olycksfall i arbete, förslagsanslag.

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1942/43	365 000	370 195
1943/44	345 000	369 931
1944/45	360 000	364 807
1945/46	348 000	—
1946/47 (förslag)	336 000	—

Enligt förordningen den 3 juni 1938 (nr 216) om livräntetillägg av statsmedel åt vissa livräntetagare enligt lagen den 5 juli 1901 angående ersättning för skada till följd av olycksfall i arbete äger under vissa förutsättningar den, som är berättigad till livränta enligt nämnda lag, att erhålla ett årligt livräntetillägg, motsvarande 125 procent av livräntan. Jämlikt förordningen den 30 juni 1943 (nr 449) angående dyrtidstillägg åt vissa ersättnings-tagare enligt lagen om försäkring för olycksfall i arbete m. m., vilken enligt förordningen den 1 juni 1945 (nr 268) gäller till och med den 31 december 1946 och i tidigare omförmäld proposition denna dag föreslås erhålla fortsatt giltighet till och med den 31 december 1947, utgå å här berörda livräntetillägg dyrtidstillägg med 20 procent av livräntetilläggens belopp.

Såväl livräntetilläggen som därå belöpande dyrtidstillägg bestridas av ifrågavarande anslag.

I skrivelse den 24 augusti 1945 har *riksförsäkringsanstalten* med hänsyn till avgången bland livräntetagarna på grund av inträffande dödsfall beräknat summan av de under nästa budgetår utgående livräntetilläggen till 280 000 kronor. Kostnaderna för dyrtidstillägg har anstalten, under förutsättning att dyrtidstillägg under hela nästa budgetår komme att, i likhet med vad för närvarande gäller, utgå med 20 procent, uppskattat till omkring 56 000 kronor. Anstalten har alltså beräknat det sammanlagda medelsbehovet under ifrågavarande anslag för nästa budgetår till (280 000 + 56 000) 336 000 kronor.

Mot riks-försäkringsanstaltens beräkning av medelsbehovet för nästa bud- *Departements-*
getår har jag intet att erinra. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte *chefen.*
föreslå riksdagen

att till *Livräntetillägg åt vissa livräntetagare enligt lagen den 5 juli 1901 angående ersättning för skada till följd av olycksfall i arbete* för budgetåret 1946/47 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 336 000

2:o) Statsverket åliggande, av andra medel ej utgående ersättningar i anledning av olycksfall i arbete m. m., förslagsanslag.

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1944/45	3 000 000	3 211 722
1945/46	3 300 000	—
1946/47 (<i>förslag</i>)	3 900 000	—

I skrivelse den 25 augusti 1945 har *riksförsäkringsanstalten* såsom underlag för beräkning av medelsbehovet för nästa budgetår meddelat, att anstalten enligt ett flertal olika författningar, i främsta rummet kungörelsen den 30 juni 1942 (nr 678; ändr. 400/1944) med särskilda bestämmelser om tillämpning av 1916 års olycksfallsförsäkringslag å arbetare, som användas till arbete för statens räkning, samt enligt särskilda Kungl. Maj:ts beslut (jämför statsliggaren s. 229) under budgetåret 1944/45 utbetalat ersättningar från anslaget

till ett sammanlagt nettobelopp av 1 742 503 kronor mot 1 423 589 kronor under budgetåret 1943/44. Den andra stora posten bland utbetalningarna från anslaget utgjorde dyrtidstillägg enligt förordningen den 30 juni 1943 (nr 449) angående dyrtidstillägg åt vissa ersättningstagare enligt lagen om försäkring för olycksfall i arbete m. m. I dyrtidstillägg enligt denna förordning hade anstalten under budgetåret 1944/45 utbetalat 1 452 524 kronor.

Angående anslagsbehovet för budgetåret 1946/47 har riksförsäkringsanstalten anfört i huvudsak följande.

En någorlunda tillförlitlig förutberäkning av de utbetalningar som komma att verkställas från anslaget låter sig svårigen göra. Med ledning av de anförda belastningssiffrorna och med hänsyn till den fortgående stegringen av kostnaderna kunna emellertid utbetalningarna jämligt kungörelsen den 30 juni 1942 (nr 678) samt vissa andra författningar och Kungl. Maj:ts beslut uppskattningsvis beräknas till 2 400 000 kronor för budgetåret 1946/47. Vid beräkningen av kostnaden för dyrtidstillägg jämligt förordningen den 30 juni 1943 (nr 449), vilken enligt förordningen den 1 juni 1945 (nr 268) gäller till och med den 31 december 1946, är att beakta å ena sidan möjligheten av att ytterligare fall, där dylikt tillägg skall utgå, kunna komma att anmälas samt å andra sidan sannolikheten av viss avgång bland de till dyrtidstillägg berättigade livräntetagarna. Det torde kunna antagas att verkningarna härav komma att i stort sett uppväga varandra under nästkommande budgetår. Med hänsyn härtill torde — under förutsättning att dyrtidstillägg komma att utgå efter oförändrade grunder jämväl under senare hälften av nämnda budgetår — kostnaderna för ifrågavarande tillägg kunna uppskattas till omkring 1 500 000 kronor. Sistnämnda belopp kan antagas täcka även kostnaden för förhöjning av livräntor enligt kungörelsen den 10 juni 1921 (nr 410) samt de ersättningar, som skola utbetalas av statskontoret och länsstyrelserna.

Anslaget syntes sålunda för budgetåret 1946/47 böra upptagas till 3 900 000 kronor.

*Departements-
chefen.*

Riksförsäkringsanstalten har räknat med en fortsatt stegring av kostnaderna för de ersättningar av olika slag, som bestridas från ifrågavarande anslag. Den huvudsakliga anledningen härtill är att antalet arbetare i statens tjänst på senare tid avsevärt ökat till följd av bland annat vägväsendets och enskilda järnvägars förstatligande. Antalet olycksfall bland statens arbetare har också visat en stigande kurva. De i det föregående berörda, vid bifall till förslagen i propositionen denna dag angående ändring i olycksfallsförsäkringslagen m. m. under vissa betingelser inträdande förbättringarna av ersättningarna åt arbetare, som skadas vid olycksfall i arbete för statens räkning, och åt personer, som ådraga sig kroppsskada under civilförsvartjänstgöring, torde föranleda i förhållande till anslagets storlek mindre betydande merutgifter. Mot riksförsäkringsanstaltens förslag att beräkna kostnaderna för de från förevarande anslag utgående ersättningarna till 2 400 000 kronor har jag därför intet att erinra. Ej heller föranleder anstaltens beräkning av medelsbehovet för dyrtidstilläggen till 1 500 000 kronor erinran från min sida. Det sammanlagda medelsbehovet under anslaget torde sålunda i enlighet med riksförsäkringsanstaltens förslag kunna beräknas till (2 400 000 + 1 500 000) 3 900 000 kronor.

Under återopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statsverket åliggande, av andra medel ej utgående ersättningar i anledning av olycksfall i arbete m. m.* för budgetåret 1946/47 anvisa ett *förslagsanslag* av . . kronor 3 900 000.

3:o) **Bidrag till fiskares försäkring, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1942/43	150 000	66 342
1943/44	150 000	23 013
1944/45	160 000	245 279
1945/46	160 000	—
1946/47 (<i>förslag</i>)	160 000	—

Enligt bestämmelserna i förordningen den 11 juni 1918 (nr 375) angående en särskild för fiskare avsedd försäkring mot skada till följd av olycksfall (ändrad genom förordningar nr 131/1922, 143/1939 och 120/1942) skall den försäkrade erlägga en viss årlig avgift, under det att staten betalar det belopp, som ytterligare erfordras för täckande av den risk försäkringen avser, ävensom förvaltningskostnaderna. Jämlikt kungörelse den 30 april 1942 (nr 218) skall till ersättning, som på grund av försäkring enligt nämnda förordning utgår såsom sjukpenning, livränta eller begravningshjälp, där olycksfallet förorsakats av krigsåtgärd, av statsmedel utgivas ett tillägg motsvarande 50 procent av ersättningen. Enligt en förordning den 19 maj 1944 (nr 237), vilken jämlikt förordningen 1 juni 1945 (nr 269) gäller till och med den 31 december 1946 och i tidigare omfördäld proposition denna dag föreslås erhålla fortsatt giltighet till och med den 31 december 1947, utgår vidare under vissa förutsättningar dyrtidstillägg av statsmedel å livränta och livräntetillägg, som åtnjutas på grund av nu ifrågavarande försäkring, med 20 procent av förmånens belopp. Statens kostnader för försäkringen gäldas från förevarande anslag.

I skrivelse den 31 augusti 1945 har *riksförsäkringsanstalten* framlagt förslag rörande medelsbehovet för ifrågavarande ändamål för nästa budgetår.

Anstalten har däri till en början lämnat följande uppgifter om antalet försäkrade fiskare samt om försäkringsavgifter och statsbidrag.

År	Antal försäkrade fiskare vid årets slut	Försäkrings-	Erforderligt bi-
		avgifter	drag av statsmedel
		Kr.	Kr.
1940	7 661	76 405	218 983
1941	8 135	80 982	65 242
1942	9 550	112 037	22 530
1943	10 734	137 614	227 796
1944	11 045	144 085	181 677

I anslutning härtill har anstalten därefter anfört följande.

Antalet försäkrade fiskare utgör för närvarande omkring 11 270.

Att det erforderliga statsbidraget för åren 1940, 1943 och 1944 uppgått till så stora belopp har berott därpå, att ett flertal i riksförsäkringsanstalten försäkrade fiskare under dessa år omkommit på grund av krigsåtgärd. Under år 1941 förekommo endast två och under år 1942 intet dylikt dödsfall. Under år 1945 har emellertid återigen inträffat ett antal dylika fall, vilka medfört så betydande kostnader, att det erforderliga statsbidraget för nästkommande budgetår icke bör beräknas till lägre belopp än 320 000 kronor, däri inräknat erforderligt belopp för de enligt 1944 års förordning utgående dyrtidstilläggen, vilka därvid förutsatts komma att utgå efter oförändrade grunder under hela budgetåret 1946/47.

Departements-
chefen.

Riksförsäkringsanstalten motiverar sitt förslag till ökning av förevarande anslag i huvudsak med att ett antal försäkrade fiskare under år 1945 omkommit till följd av krigsåtgärd. Enligt vad anstalten under hand meddelat, beräknas det kapitaliserade värdet av livräntorna till de efterlevande i dessa fall samt begravningshjälp till omkring 280 000 kronor. Kostnaderna härför skulle av försäkrings- och bokföringstekniska skäl falla på budgetåret 1946/47. För egen del är jag ej benägen att i anledning av berörda merutgift, vilken får anses vara av engångsnatur, tillstyrka en uppräknings anslag utan får jag föreslå, att anslaget jämväl för nästa budgetår upptages till 160 000 kronor.

På grund av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till fiskares försäkring* för budgetåret 1946/47 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 160 000.

Med bifall till vad föredragande departementschefen sålunda under punkterna 1:o)—3:o) med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt förordnar Hans Maj:t Konungen, att proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Nils Hedfors.